

Deining en Doorbraak

Samenspel van de
Midden-Nederlandse waterschappen
in calamiteiten zorg

2013-2017

Colofon

Titel

Deining en Doorbraak;
Samenspel van de Midden-Nederlandse waterschappen in calamiteiten zorg; 2013-2017

Opdrachtgever

Het Directeurenoverleg Gelderse waterschappen, uitgebreid met de secretarisdirecteuren van waterschap Groot Salland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Opdrachtnemer

Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland:

Platform voorzitter
Platformcoördinator
Waterschap Groot Salland

Bas de Bruijn
Femke van den Berg
Jelmer Dam, Jojanneke Krabbe, Dirk Roze,
Auke de Ridder

Waterschap Rivierenland
Waterschap Vallei & Veluwe i.o.
Waterschap Rijn en IJssel
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Eef Janssen, Jessica Zoethout, Rik de Schepper
Maurits van Gulick, Ton Wassink
Martin Nieuwenhuis
Geertrui Verbraak, Mariël Nieuwenhuis

Datum

1 november 2012

Foto's:

Voorkant:	Hoogwater lek januari 2011
Blz. 7:	Lekdijk tijdens hoogwater 2011
Blz. 12:	Ontploffing waterzuiveringinstallatie Raalte 22 oktober 2012
Foto blad 20:	Oefening met defensie sluiten Rode Haan 26 juni 2012
Blz. 29:	Ewijk tijdens hoogwater januari 2011
Dubbele foto (blz. 30/31):	Noodpompen tijdens droogte 2011
Achterkant:	Oefening inpakken Dijk Hagestein 29 september 2008

Inhoudsopgave

1. Samenspel in calamiteiten zorg: deining en doorbraak	4
Samenwerkende waterschappen Midden-Nederland	4
De volgende stap	4
Ambitie en doelen	5
Van ambitie naar samenspel	6
2. Professionele calamiteitenorganisaties	8
Effectief in bestrijding, efficiënt in voorbereiding	8
Professionalisering door uniformiteit	8
Stappenplan	9
3. Centrale planvorming	10
Landelijke en regionale ontwikkelingen	10
Planvorming in Midden-Nederland	10
Stappenplan	12
4. Samen opleiden, trainen en oefenen	13
Gezamenlijk programma OTO	13
Stappenplan	15
5. Veerkracht, expertise en kruisbestuiving	16
Veerkracht	16
Expertise	16
Kruisbestuiving met netwerkpartners: Rijkswaterstaat en de Veiligheidsregio	16
Stappenplan	17
6. Kwaliteitsafspraken voor calamiteiten zorg	18
Kwaliteitsafspraken voor calamiteiten zorg	18
Ontwikkeling en gebruik van kwaliteitsafspraken	18
Landelijke en regionale kwaliteitsnormering	19
Lerende organisaties	19
Stappenplan	20
7. Samenspel in calamiteiten zorg: nieuwe spelregels	21
Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland anno 2012	21
Van Platform naar netwerkorganisatie	21
Via project naar netwerk	23
Gedeelde waarden binnen het netwerk	24
Randvoorwaarden	25
Aansturing van project	25
De benodigdheden voor het netwerk	26
Financiële consequenties	26
Het vervolg: naar een nieuwe samenwerkingsovereenkomst	28
Bijlage: Meerjarenplanning - Concrete opbrengsten verdeeld over 5 jaar	35

1 Samenspel in calamiteiten zorg: deining en doorbraak

Samenwerkende waterschappen Midden-Nederland

Op 3 maart 2011 vierden de samenwerkende waterschappen Groot Salland, Rijn & IJssel, Rivierenland, Vallei & Eem, Veluwe en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden het eerste lustrum van het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland. In het historische Dijkhuis van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden te Jaarsveld, blikten de waterschappen samen met de netwerkpartners terug op ruim 10 jaar samenwerking.

In 2006, werd de samenwerking tussen de waterschappen structureel door de vorming van de Taskforce Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland. Hierbinnen ontwikkelde zich, voor het eerst in Nederland, een vorm van samenwerking op het gebied van calamiteiten zorg tussen de waterschappen. De samenwerking intensiveerde in de loop der jaren, mede naar aanleiding van Actie Storm (2009). In 2010 werd opnieuw vastgesteld dat de samenwerking een grote meerwaarde heeft en ging deze verder in de vorm van het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland. In het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland nemen de calamiteiten-coördinatoren en adviseurs calamiteiten zorg van de betrokken waterschappen en de platformcoördinator deel, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter.

De volgende stap

Het Platform werkt in opdracht van het Directeuren Overleg Gelderse Waterschappen, aangevuld met de secretarisdirecteuren van waterschap Groot Salland en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (DOGW+). Het DOGW+ heeft het Platform de opdracht gegeven om de volgende stap te zetten naar effectieve, efficiënte en professionele calamiteitenbestrijding en calamiteiten zorg. Dit, in lijn met het Bestuursakkoord Water¹, met aandacht

¹ Bestuursakkoord Water, Rijksoverheid (2011). Rijkswaterstaat en de waterschappen komen overeen dat zij afspraken maken over risico- en crisisbeheersing.

voor samenwerking met onze netwerkpartners in crisisbeheersing. De leden van het Platform hebben daartoe dit beleidsplan geschreven. Om draagkracht te organiseren is dit een gezamenlijk proces tussen de partners en in samenwerking met de opdrachtgever.

Calamiteitenbestrijding en de voorbereiding daarop (calamiteiten zorg) is voor de Midden-Nederlandse waterschappen een belangrijk aandachtspunt. De ambitie en de doelstellingen in dit beleidsplan sluiten aan op het beleid van de afzonderlijke organisaties. Daarnaast past de intensivering in de samenwerking in landelijke ontwikkelingen en trends. Ook sluit het aan op de integrale benadering van meerlaagse veiligheid, zoals vastgelegd in het Veiligheidsbeleid².

Ambitie en doelen

Het voorliggende beleidsplan is richtinggevend voor de toekomst van de samenwerking van de waterschappen in Midden-Nederland. De Midden-Nederlandse waterschappen formuleren hun gezamenlijke ambitie op het gebied van calamiteiten zorg voor de periode 2013 tot en met december 2017 als volgt:

De Midden-Nederlandse waterschappen organiseren calamiteiten zorg in gezamenlijkheid.

Daarmee streven zij naar professionele, veerkrachtige calamiteitenorganisaties met een hoge mate van uitwisselbaarheid, expertise, effectiviteit en efficiëntie.

² Nationaal Waterplan 2009-2015, Rijksoverheid (2009). Hierbij is het op orde krijgen en houden van rampenbestrijding en crisisbeheersing een belangrijke derde laag.

De Midden-Nederlandse waterschappen richten zich in dit beleidsplan op de gezamenlijke organisatie van calamiteitszorg. Maar ook in de daadwerkelijke calamiteitenbestrijding is samenwerking mogelijk. De Midden-Nederlandse waterschappen stellen zich de onderstaande doelen om hun ambitie vorm te geven.

- 1 Het bereiken en borgen van een professionele, hoogwaardige calamiteitenorganisatie bij elk waterschap
- 2 Het bekwamen van de calamiteitenorganisaties door het samen organiseren van opleidingen, trainingen en oefeningen
- 3 Centrale planvorming, afgestemd op regionale en landelijke plannen
- 4 Expertise en veerkracht bereiken door delen van kennis en voorzieningen
- 5 Borging van het bereikte (kwaliteits-/uniformiteits-)niveau

Deze doelstellingen worden in de hoofdstukken 2 tot en met 5 verder uitgewerkt en vormen de basis voor een activiteitenprogramma. Om de doelstellingen te realiseren sluiten de partners een nieuwe samenwerkingsovereenkomst.

Van ambitie naar samenspel

Dit plan gaat ook in op welke manier de Midden-Nederlandse waterschappen afspreken om samen te werken. Daarnaast beschrijft dit plan de financiële consequenties van deze koers. Voor de afzonderlijke organisaties heeft de uitvoering van de doelstellingen ook gevolgen voor de manier waarop calamiteitszorg nu bij hen georganiseerd is. Het betekent het doorbreken van de bestaande werkwijze: van zelf organiseren naar een meer gezamenlijke, centrale coördinatie van calamiteitszorg.

Naast samen werken met elkaar gaan de Midden-Nederlandse waterschappen nauw samenwerken met collega-waterbeheerders en andere netwerkpartners. Zij zien de veiligheidsregio als spil in crisisbeheersing en streven naar een verdergaande samenwerking met Rijkswaterstaat. Met de uitvoering van dit plan zijn de Midden-Nederlandse waterschappen baanbreker en trendsetter voor landelijke ontwikkelingen bij de waterbeheerders op het gebied van calamiteitenbestrijdingen calamiteitszorg.

2 Professionele calamiteitenorganisaties

De Midden-Nederlandse waterschappen hebben in 2017 professionele, bekwame en hoogwaardige calamiteitenorganisaties.

De waterschappen werken effectief samen met al hun crisispartners om hun rol in de crisisbeheersing in Nederland te vervullen.

Effectief in bestrijding, efficiënt in voorbereiding

De daadwerkelijke calamiteitenbestrijding vindt plaats binnen de afzonderlijke calamiteitenorganisaties van de waterschappen. De professionaliteit van deze calamiteitenorganisaties kan juist in de voorbereiding door samenwerking resultaatgericht en efficiënt worden georganiseerd. Dit wordt bereikt door een hoge mate van uniformiteit (en daardoor ont dubbeling van activiteiten) en kennisuitwisseling (en daardoor een groter lerend vermogen).

Professionalisering door uniformiteit

Er worden vier processen³ onderscheiden bij calamiteitenbestrijding, namelijk alarmering en opschaling, de calamiteitenorganisatie, coördinatie en communicatie en informatiemanagement. Om effectief te kunnen samenwerken met elkaar en met de andere netwerkpartners is het van belang dat deze processen zo uniform en effectief mogelijk zijn geregeld.

In grote lijnen zijn de calamiteitenorganisaties hetzelfde georganiseerd. Er zijn verschillen in uitwerking, door de eigen cultuur die ieder waterschap heeft. Met nieuwe, uniforme calamiteitenplannen, worden de calamiteitenorganisaties nog meer eenvormig.

3 Beleidsplan Oefenen 2005-2009, Trimension en COT en Basisvereisten Crisismanagement, de decentrale normen benoemd. Landelijk Beraad Crisisbeheersing (LBCB) i.o.v. de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) (2006).

Vanuit de andere, hierboven genoemde processen komen een aantal specifieke doelen voort, die de Midden-Nederlandse waterschappen nastreven om verdere professionalisering te bereiken:

- 1 De Midden-Nederlandse waterschappen implementeren de afgesproken landelijke fasering van de waterbeheerders in hun plannen. Dit zorgt voor een efficiënte en effectieve inzet van medewerkers
- 2 De Midden-Nederlandse waterschappen zetten medewerkers zoveel mogelijk in op plekken, waar ze van hun (crisis)competenties en talenten gebruik kunnen maken
- 3 De Midden-Nederlandse waterschappen streven naar een doelmatige inzet en uitwisseling van informatie, via een netcentrische wijze
- 4 Risico- en crisiscommunicatie vormt een integraal onderdeel van de calamiteitenorganisaties
- 5 Onderzoeken hoe een alarmering en melding, door dit samen te regelen, op een gebruiksvriendelijke, klantgerichte, efficiënte en effectieve manier kan worden afgehandeld

Stappenplan

De Midden-Nederlandse waterschappen zetten de volgende stappen om te komen tot professionele calamiteitenorganisaties:

- Implementatie van een (uniforme) netcentrische werkwijze
- Implementatie van de landelijk afgesproken fasering voor opschaling van de calamiteitenorganisatie
- Implementatie van waar mogelijk gelijke meldings- en alarmeringsprocessen
- Formuleren en implementeren van gezamenlijk beleid voor risico- en crisiscommunicatie
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor het gebruik van crisiscompetenties voor calamiteitenzorg

3 Centrale planvorming

De Midden-Nederlandse waterschappen werken vanaf 2017 met uniforme documenten voor calamiteitenbestrijding en voor calamiteitenzorg.

De uniforme documenten zijn gebaseerd op landelijke blauwdrukken voor deze documenten.

Landelijke en regionale ontwikkelingen

De ontwikkelingen op het gebied van planvorming staan landelijk en regionaal niet stil. Het wordt steeds belangrijker om planvorming tussen waterbeheerders en de netwerkpartners in crisisbeheersing op elkaar af te stemmen. In deze ontwikkelingen ligt de focus op uniforme, bondige en praktische plannen.

Onder de vlag van de Unie van Waterschappen krijgt een landelijke blauwdruk vorm. Die blauwdruk betreft planvorming voor calamiteitenzorg en calamiteitenbestrijding bij waterschappen.

Planvorming in Midden-Nederland

De Midden-Nederlandse waterschappen willen het volgende bereiken:

- 1 De Midden-Nederlandse waterschappen werken met eenzelfde calamiteitenplan. Dit plan is gebaseerd op de landelijke blauwdruk. Er is binnen de waterschappen draagvlak voor dit plan
- 2 De landelijke blauwdrukken voor de calamiteitenbestrijdingsplannen uitwerken, draagvlak ervoor scheppen en invoeren bij deze waterschappen
- 3 De landelijke blauwdrukken voor de overige documenten voor de calamiteitenbestrijding en de calamiteitenzorg gezamenlijk uitwerken, waar mogelijk identiek maken en in gebruik nemen

Om dit te realiseren, hanteren de Midden-Nederlandse waterschappen de volgende uitgangspunten:

- De Unie van Waterschappen werkt aan het opstellen van landelijke blauwdrukken voor de genoemde documenten. De Midden-Nederlandse waterschappen spelen hierbij een pro-actieve rol. Binnen de Midden-Nederlandse waterschappen zullen deze blauwdrukken gezamenlijk op uniforme wijze worden ingevuld
- De uniformiteit van de documenten bevordert de onderlinge samenwerking tussen waterschappen, de herkenbaarheid voor netwerkpartners, de landelijke afstemming en coördinatie tijdens calamiteiten en het uitwisselen van personeel en materieel tijdens calamiteiten
- De documenten zijn gestructureerd in vier lagen (beleid, uitvoering van beleid, werkdocumenten en gegevens) en twee groepen (calamiteitenzorg en calamiteitenbestrijding)
- De documenten zijn afgestemd met de netwerkpartners en sluiten aan op vergelijkbare documenten van die netwerkpartners
- De documenten zijn kort en bondig, eenvoudig te gebruiken, bevatten geen dubbelingen, zijn transparant en voldoen aan wettelijke eisen
- Uniformiteit in de documenten veronderstelt uniformiteit in de manier waarop de waterschappen calamiteiten bestrijden en de manier waarop de waterschappen zich daarop voorbereiden
- De documenten zijn generiek waar mogelijk en specifiek waar nodig. Ook al werken de waterschappen op dezelfde manier, dan nog dient er in de documenten ruimte te zijn voor gebiedspecifieke verschillen

Stappenplan

De Midden-Nederlandse waterschappen zetten de volgende stappen om te komen tot uniforme plannen:

- Landelijke blauwdrukken invullen, uitwerken en afstemmen
- Definitieve documenten intern en extern bekend maken, draagvlak creëren en in gebruik nemen
- Definitieve documenten implementeren, waar toepassen in het programma opleiden, trainen en oefenen onderdeel van is
- Ervaringen met de plannen evalueren en de documenten indien gewenst aanpassen. Met als voorwaarde dit zodanig te doen, dat uniformiteit bewaard blijft

Samen opleiden, trainen en oefenen

De Midden-Nederlandse waterschappen hebben een **integraal programma opleiden, trainen en oefenen (OTO)**. Waar mogelijk delen zij programmaonderdelen met hun netwerkparters.

De activiteiten zorgen voor een **professionele calamiteitenorganisatie met slagvaardige en goed voorbereide medewerkers**.

Gezamenlijk programma OTO

Het programma OTO vormt een meerjaren leidraad, op basis waarvan jaarprogramma's worden ontwikkeld. Hiermee voldoen de samenwerkende waterschappen aan de wettelijke verplichting om zich voor te bereiden op calamiteiten (art. 5.29 Waterwet). Bovenal beantwoordt deze aanpak aan de specifieke behoeften van de afzonderlijke organisaties én de behoeften aan lerend vermogen, uniformiteit en afstemming tussen de organisaties onderling.

Wat de waterschappen met het programma OTO samen organiseren:

- Handhaven en uitbreiden van het huidige oefenniveau (kwalitatief en kwantitatief) en uitvoeren lopende oefenprogramma
- De waterschappen hebben op alle niveaus in hun calamiteitenorganisatie bekwame medewerkers, bewust van de omgeving en het netwerk waarin zij zich bevinden
- Activiteiten sluiten naadloos aan op de behoeften van de afzonderlijke calamiteitenorganisaties voor verdere professionalisering
- Waar mogelijk vinden activiteiten van het programma OTO plaats aan de hand van (crisis)competenties en de talenten van medewerkers
- Opleiden, trainen en oefenen vormen een cyclisch proces. De behoeften en leerpunten die worden opgemerkt uit OTO-activiteiten en evaluaties van calamiteiten, worden geborgd in de volgende cyclus (zie onderstaande figuur)

- Vasthouden en ontwikkelen van de individuele leercurve en de leercurve van het team (zie onderstaande figuur). Daarbij is aandacht voor de complexiteit van het netwerk

Weergave van de combinatie van het cyclische proces opleiden, trainen en oefenen en de opwaartse leercurve.

Hoe de waterschappen samen OTO organiseren:

- Een gezamenlijke oefenorganisatie, waar een bekwame oefenstaf van organisatoren, oefenleiders en waarnemers/ evaluatoren deel van uitmaakt
- Opleidingen worden gezamenlijk ontwikkeld en uitgevoerd. Voor scenario's kan worden geput uit een gedeelde database. Waar nodig wordt aan externe partijen uitbesteed. Deze gezamenlijke aanpak bespaart kosten

en behoudt kennis en ervaring in de eigen organisaties

- De Midden-Nederlandse waterschappen maken nader kennis met hun netwerkpartners, Rijkswaterstaat en veiligheidsregio's. Waar mogelijk delen zij programmaonderdelen en oefenen gezamenlijk met hen

Stappenplan

De Midden-Nederlandse waterschappen zetten de volgende stappen om tot het programma opleiden, trainen en oefenen te komen:

- Krachtige heldere leidraad en jaarprogramma formuleren in 2013
- Uitvoering activiteiten uit programma opleiden, trainen en oefenen
- Registratie en monitoring van kennis en ervaring van de medewerkers in de calamiteitenorganisaties met gezamenlijk volgsysteem OTO
- Professionalisering van de oefenstaf
- Exploreren en mogelijk uitbreiden samenwerking met netwerkpartners (veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat)
- Jaarlijkse rapportage van OTO-activiteiten als onderdeel van de totaalrapportage calamiteitenzorg aan het DOGW+

5 Veerkracht, expertise en kruisbestuiving

De Midden-Nederlandse Waterschappen delen kennis, capaciteit en middelen in de voorbereiding en in de bestrijding van calamiteiten.

Zij zoeken daarbij pro-actief de samenwerking met hun netwerkpartners, met name Rijkswaterstaat en de veiligheidsregio's. Hiermee bereiken zij veerkracht en expertise.

Veerkracht

De waterschappen hebben belang om met het oog op klimaatverandering, vergrijzing, bezuinigingen, schaalvergroting en aandacht van burger en media hun kwetsbaarheid te reduceren.

De Midden-Nederlandse waterschappen willen hun veerkracht in de voorbereiding, maar vooral tijdens het bestrijden van calamiteiten, vergroten. Dat doen zij door uitwisselbaarheid van medewerkers, kennisdeling en het delen van noodmaterialen en ander materieel te inventariseren en te organiseren.

Expertise

In de voorbereiding op calamiteiten zijn kennisoverdracht en kennisdeling essentieel. Als dit, behalve binnen de organisatie, ook plaatsvindt tussen organisaties, kan de meerwaarde exponentieel zijn. Een voorbeeld daarvan is uitwisseling van technisch-inhoudelijke ervaringen tijdens calamiteiten. Daarnaast kunnen organisaties elkaar ondersteunen tijdens calamiteiten, met collegiaal advies of daadwerkelijke bijstand.

Kruisbestuiving met netwerkpartners: Rijkswaterstaat en de Veiligheidsregio

De Midden-Nederlandse waterschappen wisselen pro-actief kennis en ervaring uit met collega-waterbeheerders en andere netwerkpartners. Bijvoorbeeld op het gebied van opleiden, trainen, oefenen, het afstemmen van de

calamiteitenorganisaties en planvorming.

De waterschappen zoeken naar verbindingen en streven naar actieve betrokkenheid en deelname van Rijkswaterstaat in deze samenwerking.

De Midden-Nederlandse waterschappen zien de veiligheidsregio als spil in crisisbeheersing. Zij streven naar een uniform afgestemde werkwijze met Rijkswaterstaat en de betrokken veiligheidsregio's. Deze leggen zij vast in een convenant. Hierin willen de waterbeheerders een verregaande samenwerking en afstemming met de veiligheidsregio's realiseren. De Midden-Nederlandse waterschappen zijn graag innig betrokken en liefst ook fysiek aanwezig, bij de werkzaamheden van hun veiligheidsregio's.

Stappenplan

De Midden-Nederlandse waterschappen zetten de volgende stappen om veerkracht en expertise te bereiken:

- Uitwerking en uitvoering van wenselijke ontwikkelingen m.b.t. gemeenschappelijke inzet van mensen, noodmaterialen en ander materieel in flexibele pools, protocollen en afgestemde inventarisaties
- Opzetten van kennisnetwerken (en activiteiten) voor verschillende doelgroepen per thema of expertise
- In aansluiting op de landelijke ontwikkelingen binnen de waterschappen een gezamenlijk SharePoint ontwikkelen voor calamiteiten(zorg)gerelateerde kennisuitwisseling
- Samenwerking met Rijkswaterstaat intensiveren en exploreren waar organisatie van activiteiten kan aansluiten of gezamenlijk kan plaatsvinden
- Implementatie van het convenant Rijkswaterstaat, waterschappen en veiligheidsregio voor effectieve samenwerking in crisisbeheersing. Daarbij zoeken de waterschappen met de veiligheidsregio's naar de goede manieren van innige en actieve (ambtelijke en bestuurlijke) vertegenwoordiging

6 Kwaliteitsafspraken voor calamiteitenzorg

De Midden-Nederlandse waterschappen werken vanaf 2017 met uniforme kwaliteitsafspraken voor calamiteitenzorg.

Daarmee duiden zij het niveau van functioneren en professionalisering.

Kwaliteitsafspraken voor calamiteitenzorg

De Midden-Nederlandse waterschappen willen hun functioneren graag toetsen aan een vooraf bepaalde kwaliteitsafspraken. Dit is een systeem van procedures, afspraken, regelingen en activiteiten, die nodig zijn om de kwaliteit op peil te houden en waar nodig te verbeteren. Concreet betekent dit dat de kwaliteit van de onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem genormeerd, periodiek getoetst en verbeterd wordt.

Ontwikkeling en gebruik van kwaliteitsafspraken

Bij de ontwikkeling en het gebruik van kwaliteitsafspraken stellen de Midden-Nederlandse waterschappen zich de volgende doelen:

- Het normeren van output van onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem. Dit betekent dat voor onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem kwaliteitsafspraken voor de output benoemd worden. Onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem zijn bijvoorbeeld planvorming, calamiteitenorganisatie, opleiden, trainen en oefenen en evalueren
- Invoeren van structurele en uniforme wijze van registratie van de onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem. Hiermee wordt voor alle betrokkenen zichtbaar welke inspanningen zijn gepleegd in het kader van calamiteitenzorg en op welke wijze deze zijn vastgelegd
- Het structureel verzorgen van collegiale toetsing, auditing en evaluaties om te toetsen of output van onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem voldoet aan de gestelde norm en te beoordelen of de gehanteerde normen actueel zijn

- Borging van gebruik van bevindingen, door sturing op implementatie van uitkomsten van evaluatie en auditing

Landelijke en regionale kwaliteitsnormering

Er zijn geen uniforme kwaliteitsnormen waaraan de waterschappen de output van hun calamiteitenzorgsysteem kunnen toetsen. De Midden-Nederlandse waterschappen maken waar mogelijk gebruik van de kwaliteitsnormen die als best-practices landelijk of regionaal aanwezig zijn.

De Midden-Nederlandse waterschappen volgen het nog te ontwikkelen landelijke kwaliteitssysteem. Vooruitlopend op en als input voor de landelijke ontwikkelingen maken de Midden-Nederlandse waterschappen eigen kwaliteitsafspraken.

Lerende organisaties

Het toetsen van kwaliteit is een belangrijk hulpmiddel voor de lerende organisatie. Het helpt te reflecteren op het eigen functioneren. Daarmee wordt vastgehouden wat goed gaat en worden verbeterpunten zichtbaar.

Verantwoording over leerpunten en het voldoen aan de kwaliteitsafspraken van het calamiteitenzorgsysteem leggen de waterschappen primair aan de eigen colleges af.

In het Midden-Nederlandse samenwerkingsverband wordt met het systeem van kwaliteitsafspraken ook inzichtelijk waar organisaties staan ten opzichte van elkaar, waar zij elkaar kunnen versterken en in hoeverre meer maatwerk gewenst is.

Stappenplan

De Midden-Nederlandse waterschappen zetten de volgende stappen voor deze doelen:

- Kwaliteitsafspraken maken voor de output van de onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem
- Registratiesystematiek bepalen en invoeren voor de onderdelen van het calamiteitenzorgsysteem
- Evaluatie- en auditingssystematiek bepalen en invoeren
- Aanwijzen en opleiden van auditoren vanuit en voor de Midden-Nederlandse waterschappen

Samenspel in calamiteiten zorg: nieuwe spelregels

Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland anno 2012

Het Platform fungeert sinds de oprichting in 2005 als overlegorgaan. Binnen dit overleg wordt tussen de platformleden en de platformcoördinator kennis gedeeld, afgestemd en worden initiatieven gezamenlijk ontplooid. De focus ligt daarbij voornamelijk op het organiseren van opleidingen, trainingen, themadagen en waarnemen bij oefeningen. Daarnaast zijn er ook initiatieven geweest op het gebied van uniforme planvorming. Deze hebben tot op heden niet geleid tot bestendiging van uniforme planvorming bij de waterschappen.

Ambities vergen eerst extra inspanning voordat resultaten zichtbaar worden. Dat geldt ook voor de ambitie in Midden-Nederland om calamiteiten zorg in gezamenlijkheid te organiseren. Ten opzichte van de huidige situatie is een impuls nodig om de gestelde doelen te behalen en uitvoering te geven aan het daaruit voortvloeiende activiteitenprogramma. Om dit te bereiken zijn verschillende samenwerkingsvarianten mogelijk. Drie verschillende varianten zijn voorgelegd aan het Directeurenoverleg Gelderse Waterschappen, aangevuld met de secretarisdirecteuren van waterschap Groot Salland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (DOGW+).

Van Platform naar netwerkorganisatie

Het DOGW+ heeft tijdens de bijeenkomst op 11 mei 2012 kenbaar gemaakt dat zij graag ziet dat het Platform wordt voortgezet als afstemmingsorgaan in de plusvariant. Dit betekent continueren wat is opgebouwd en daarnaast verdelen van werkterreinen en taken. Hierbij groeien de platformleden en de platformcoördinator toe naar een meer zelfstandig beheersstadium met beperkte externe ondersteuning. Verder heeft zij de wens uitgesproken dat de deelnemende waterschappen zich als krachtig netwerk gaan organiseren waarbij de bestaande verantwoordelijkheden en autonome positie van de

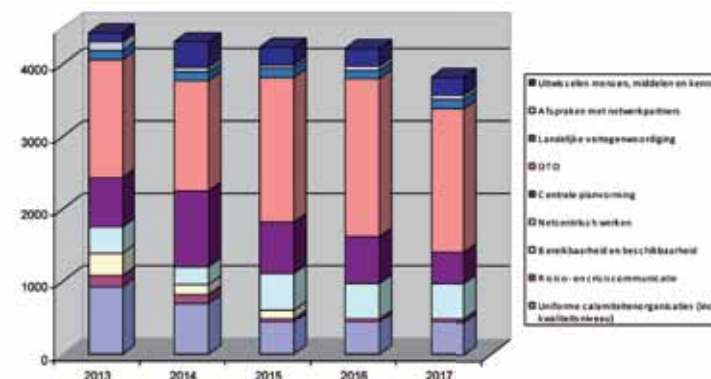
afzonderlijke waterschappen gewaarborgd blijven. Daarnaast moet er voldoende ruimte blijven voor netwerkpartners om aan te sluiten.

In de bovengenoemde context hebben de platformleden en de platformcoördinator zich gebogen over de aspecten die naar hun mening nodig zijn om succesvol als netwerk te functioneren. Verder op in dit hoofdstuk staan deze weergegeven. Daarnaast hebben de platformleden de ambities uit dit beleidsplan geconcretiseerd.

De concrete opbrengsten staan beschreven in de meerjarenplanning in de bijlage. De onderwerpen zijn verspreid over de gehele beleidsperiode van vijf jaar om de piekbelasting te spreiden. De benodigde inspanningen/middelen hiervoor zijn grotendeels bepaald. In de onderstaande figuur staan de concrete output en de capaciteit die hiervoor nodig is weergegeven.

De verdeling van de onderwerpen en de capaciteit hiervoor verschilt per jaar. Bij het bepalen van de verdeling en volgorde van de onderwerpen is rekening gehouden met urgentie van bepaalde onderwerpen, de volgorde van de onderwerpen en welke onderwerpen direct zorgen voor het efficiënter en effectiever werken van de samenwerkingsvorm.

De planning voor de uitwerking en implementatie van de verschillende onderwerpen is dynamisch van aard. De voortgang wordt onder meer beïnvloed door de voortgang van de landelijke visie. Afhankelijk van de landelijke voortgang kunnen onderdelen eerder of later dan genoemd in de meerjarenplanning (bijlage) doorgang vinden. Jaarlijks wordt de planning en de voortgang aan het DOGW+ gerapporteerd.

Weergave van de benodigde capaciteit (uren) voor de concrete output uitgezet in vijf jaar

Via project naar netwerk

Om de ambities uit dit beleidsplan daadwerkelijk vorm en inhoud te geven, moet er zoals in de bovenstaande figuur inzichtelijk is gemaakt, veel werk worden verzet.

Het totaal is te beschouwen als een omvangrijk project met verschillende subprojecten, dat als zodanig ook projectmatig kan worden uitgevoerd. De platformleden brengen vanuit zichzelf en vanuit hun eigen organisaties de juiste kennis en ervaring mee binnen het project. Zij verdelen op een slimme wijze hun werkzaamheden. Veelal zijn dit werkzaamheden die ook al tot hun individuele werkzaamheden voor calamiteitszorg of hun rol in de calamiteitenbestrijding gerekend kunnen worden.

Tijdens de uitvoering van het totaalproject groeit als vanzelf het netwerk. Het platform vormt hierbij de spin in het web. Allereerst leren de platformleden met elkaar om intensiever samen te werken. Deze verbondenheid is een belangrijke sleutel voor het succes van het latere netwerk dat hiermee ontstaat.

Daarnaast is het de bedoeling dat al gedurende de projectfase vanuit de aangesloten waterschappen juist ook andere disciplines gaan interacteren.

Hiermee wordt bewerkstelligd dat tijdens het project binnen de afzonderlijke waterschappen draagvlak wordt verworven voor de samenwerking in calamiteitszorg. En er ontstaat een netwerk van professionals dat breed verankerd is binnen de waterschappen.

Gedeelde waarden binnen het netwerk

Om de realisatie van het project tot een succes te maken wordt van de deelnemende waterschappen en in het bijzonder de platformleden gevraagd zich volledig in te zetten.

Dat gaat niet vanzelf, het vraagt van ons dat we vol overtuiging kiezen voor samenwerking en deze waar mogelijk voorop stellen. Hierbij erkennen we dat we als waterschappen niet gelijk zijn in onze huidige aanpak van calamiteitszorg en calamiteitenbestrijding. Maar vanuit de bereidheid ons open te stellen voor elkaar kunnen we samen leren en verder ontwikkelen.

Wij voelen met elkaar dat nu het moment is aangebroken. De samenwerking voelt goed, de sfeer draagt bij en er is sprake van platformleden die qua kennis, achtergronden, inzet en enthousiasme complementair aan elkaar zijn. Gezamenlijk kunnen we stappen zetten die alleen niet op dezelfde efficiënte en kwalitatieve wijze kunnen worden gerealiseerd.

Vanuit het vertrouwen om de ambities waar te maken werken de waterschappen binnen vijf jaar gezamenlijk toe naar uitgewerkt beleid op basis van een gezamenlijk normbesef. Het conformeren aan het gezamenlijk beleid betekent dat het waterschap uiteindelijk optimaal het rendement van het netwerk geniet. Dit met behoud van de autonome besluitvorming.

Randvoorwaarden

Om het netwerk en het daarop vooruitlopende project succesvol vorm te geven is het noodzakelijk dat alle deelnemende waterschappen:

- Zich conformeren aan de beschreven ambities en daarmee samenhangende projectopbrengsten
- Het voorliggende beleidsplan voor de komende vijf jaar vaststellen
- Op basis van een gezamenlijk besluit over dit beleidsplan door het DOGW+, de toezegging doen om de gevraagde uren aan capaciteit per waterschap te leveren voor de duur van de beleidsperiode (en instaan voor eventuele vervanging)
- Akkoord gaan met het feit dat vanuit het DOGW+ een portefeuillehouder wordt aangewezen die geldt als “eerste aanspreekpunt namens de opdrachtgever”. Een directeur die bevologenheid ervaart bij het onderwerp en die met enig mandaat de voortgang van het project kan bespoedigen. Hij/zij vormt zowel binnen het DOGW+ als buiten het DOGW+ een verbindende factor op dit onderwerp
- Erkennen dat de inhoudelijke afstemming voorop staat maar het succes van een goed werkend netwerk vooral ook betekent dat we verder investeren in de relatie. Hiervoor moet er voldoende ruimte zijn om zich ook buiten de muren van het eigen waterschap te kunnen inzetten

Aansturing van project

Gedurende de beleidsperiode is het gewenst om het platform te laten fungeren als projectroep. Bij voorkeur onder leiding van een projectleider die inhoudelijk zijdelings betrokken is. De projectleider concentreert zich met name op het proces en de voortgang binnen het totaalproject en de verschillende subprojecten. De platformcoördinator kan de rol van projectleider op zich nemen.

De projectgroep legt verantwoording af aan de opdrachtgever, het DOGW+. Het DOGW+ wijst uit eigen midden (roulerend) een portefeuillehouder aan voor de aansluiting met de projectgroep.

De benodigheden voor het netwerk

De platformleden vormen de spin in het web. Daartoe moeten zij kunnen beschikken over:

- Een netwerklocatie op het internet waar zij in gezamenlijkheid hun planning, bestanden en aanverwante zaken kunnen organiseren
- De flexibele werkruimtes op de waterschapslocaties waar in gezamenlijkheid gewerkt kan worden en waar een internetverbinding aanwezig is
- Projectondersteuning (voor ongeveer 8 uur per week) die ontmoetingen tot stand kan brengen in relatie tot de projectvoortgang en de daarbij behorende stukkenstroom organiseert. Daarnaast kan deze zorgen voor het inplannen van de gezamenlijke oefeningen en opleidingen
- De inzet van de platformcoördinator als projectleider voor de voortgangsbewaking van het totaalproject en de subprojecten en als aanspreekpunt voor het totaal
- Een aanspreekpunt voor communicatieve ondersteuning. De platformleden willen hun voortgang en ambities tijdig en adequaat overbrengen binnen de betrokken waterschappen. Het is wenselijk om hiervoor binnen één waterschap een contactpersoon te hebben (schatting 40 uur per jaar)

Financiële consequenties

De waterschappen stellen jaarlijks een evenredig deel beschikbaar voor het Platform. Dit budget wordt onder andere besteed aan de platformcoördinator. Voor de projectfase zal zij de rol van projectleider op zich nemen, dit betekent een uitbreiding van taken en een uitbreiding van capaciteit. Daarnaast zal er projectondersteuning nodig zijn. Dit alles kan binnen het

huidige budget gerealiseerd worden. De hoogte van de bijdrage kan daarvoor gehandhaafd blijven.

Verder maak de projectorganisatie in principe gebruik van de bestaande faciliteiten van de waterschappen en bovenal de inzet van eigen medewerkers.

Het is belangrijk om te constateren dat de huidige budgetten en beschikbare personele inzet ten behoeve van calamiteitenzorg en calamiteitenbestrijding per waterschap behoorlijk verschillen. Voorwaarde om tot verdere professionalisering te komen, is dat er per organisatie voldoende inzet en middelen beschikbaar blijven of komen, waardoor meer gelijkwaardigheid ontstaat tussen de partners.

De werkzaamheden die de komende beleidsperiode uitgevoerd zullen worden binnen de projectorganisatie vragen een capaciteit van de platformleden en van andere professionals binnen de deelnemende waterschappen.

Platformleden

Voor de komende beleidsperiode zal het platform functioneren als projectgroep. Deze projectgroep vraagt een capaciteit van 0,5 fte per waterschap per jaar. Deze capaciteit zal bestaan uit de inzet van de calamiteitencoördinatoren/adviseurs calamiteitenzorg.

De calamiteitencoördinatoren werken (periodiek) fysiek samen bij één van de deelnemende waterschappen wanneer dit functioneel is voor de werkzaamheden voor de projectgroep.

Daarnaast worden de werkzaamheden vanuit het eigen waterschapskantoor gedaan. Op deze manier vindt een directe kruisbestuiving plaats van eigen onderwerpen en gezamenlijke onderwerpen. Wat in gezamenlijkheid opge-

pakt wordt kan (met een kleine aanpassing) direct toegepast worden voor het eigen waterschap.

Andere professionals

Andere benodigde professionals zullen per onderwerp ingezet worden en zo onderdeel worden van het netwerk. Dit leidt tot een ontdubbeling van taken. Doordat de werkzaamheden die normaal per waterschap uitgevoerd worden nu gezamenlijk worden opgepakt leidt dit tevens tot een efficiënter tijdsgebruik. De uren die zij hieraan besteden vallen onder interne kosten per organisatie.

Het vervolg: naar een nieuwe samenwerkingsovereenkomst

Het voorliggende beleidsplan wordt in de DOGW+ vergadering van 26 oktober 2012 behandeld. Na behandeling door het DOGW+ wordt het plan ter instemming voorgelegd aan het BOGW+4 in de vergadering van 14 november 2012 en daarna aan de colleges van de afzonderlijke organisaties. De nieuwe samenwerkingsvorm wordt bekrachtigd op 24 januari 2013 met een samenwerkingsovereenkomst tussen de Midden-Nederlandse waterschappen.

Het uitdragen van samenwerking en een gedragen samenwerkingsvariant zijn kritische succesfactoren. Ambassadeurs vervullen daarbij een belangrijke rol. In de Midden-Nederlandse samenwerking zijn dat de platformleden, directeurs van het DOGW+ en de bestuurders in het BOGW+.

Na een succesvolle opstart is er ruimte voor verbreding: participatie van geïnteresseerde collega-waterschappen.

⁴ Bestuurlijk overleg Gelderse Waterschappen, aangevuld met de bestuurders van Waterschap Groot Salland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

In 2015 wordt geëvalueerd of de samenwerkingsvorm doeltreffend is, of hiermee gepaste en gelijkwaardige inzet bereikt is en welke toekomstige behoeften er zijn om continuïteit te waarborgen.

Bijlage: Meerjarenplanning - Concrete opbrengsten verdeeld over 5 jaar

Onderwerp	Concrete output	2013	2014	2015	2016	2017
Professionele calamiteiten organisaties	Gelijk kwaliteitsniveau calamiteiten organisaties	Evaluatie- en auditing-systeem- tiek bepalen en invoeren	Periodieke audits en evaluaties uitvoeren	Periodieke audits en evaluaties uitvoeren	Periodieke audits en evaluaties uitvoeren	Periodieke audits en evaluaties uitvoeren
				Pilot voor landelijke ontwikkelingen projectgroep kwaliteits- teit	Pilot voor landelijke ontwikkelingen projectgroep kwaliteits- teit	Pilot voor landelijke ontwikkelingen projectgroep kwaliteits- teit
	Uniforme calamiteiten organisaties	Vaststellen organogram calamiteitenorganisaties en implementeren binnen de organisaties	Implementeren organogram binnen de organisaties	Onderhoud organogram	Onderhoud organogram	Onderhoud organogram
		Gelijke rolbeschrijving sleutelrollen	Onderhoud rolbeschrijving sleutelrollen	Onderhoud rolbeschrijving sleutelrollen	Onderhoud rolbeschrijvingen sleutelrollen	Onderhoud rolbeschrijvingen sleutelrollen
			Kwaliteitsborging door registratie op individueel niveau	Kwaliteitsborging door registratie op individueel niveau	Kwaliteitsborging door registratie op individueel niveau	Kwaliteitsborging door registratie op individueel niveau
			Werken met competenties	Werken met competenties	Werken met competenties	Werken met competenties
	Risico- en crisiscommunicatie is integraal onderdeel van de calamiteitenorganisatie	Eenduidig beleid risico- en crisiscommunicatie	Uitvoering beleid binnen organisaties	Uitvoering en onderhoud beleid binnen organisaties	Uitvoering en onderhoud beleid binnen organisaties	Uitvoering en onderhoud beleid binnen organisaties
	Bereikbaarheid en beschikbaarheid voor de calamiteitenorganisaties gelijk		Gelijke meldings- en alarmeringsprocessen bij alle organisaties	Uitvoering en onderhoud meldings- en alarmeringsprocessen bij alle organisaties	Uitvoering en onderhoud meldings- en alarmeringsprocessen bij alle organisaties	Uitvoering en onderhoud meldings- en alarmeringsprocessen bij alle organisaties
	Netcentrisch werken standaard binnen de organisaties	Gezamenlijk beleid en implementatieplan netcentrisch werken	Informatie-coördinatoren binnen alle organisaties	Uitvoering beleid netcentrisch werken	Uitvoering en onderhoud beleid netcentrisch werken	Uitvoering en onderhoud beleid netcentrisch werken

Onderwerp	Concrete output	2013	2014	2015	2016	2017
Centrale planvorming	Eén calamiteitenplan en gezamenlijk ontwikkelde onderliggende documenten	Eén vastgesteld calamiteitenplan	Implementatie calamiteitenplan per organisatie	Implementatie gezamenlijk ontwikkelde bestrijdingsplannen en onderliggende documenten (gefaseerd)	Implementatie bestrijdingsplannen en onderliggende documenten	Centrale update van plannen en onderliggende documenten
	Gelijke convenanten met veiligheidsregio's	Afgesloten convenant met alle veiligheidsregio's met gelijke basisinvulling	Actielijst per waterschap met gezamenlijk bepaalde invulling (gefaseerd)	Actielijst per waterschap met gezamenlijk bepaalde invulling (gefaseerd)	Evaluatie en revisie convenanten en actielijst	Evaluatie en revisie convenanten en actielijst
	Afgestemde/gezamenlijke jaarplannen calamiteitenzorg	Afgestemde jaarplannen calamiteitenzorg	Afgestemde jaarplannen calamiteitenzorg	Gezamenlijke jaarplannen met eigen oplegnotitie	Gezamenlijke jaarplannen met eigen oplegnotitie	Gezamenlijke jaarplannen met eigen oplegnotitie

Bijlage: Meerjarenplanning - Concrete opbrengsten verdeeld over 5 jaar

Onderwerp	Concrete output	2013	2014	2015	2016	2017
Samen opleiden, trainen en oefenen	Gezamenlijk OTO programma	Eén OTO meerjaren beleidsplan Uitgewerkt OTO-programma per sleutelrol	Uitvoering beleid Onderhoud en uitvoering programma	Uitvoering beleid Onderhoud en uitvoering programma	Uitvoering beleid Onderhoud en uitvoering programma	Uitvoering beleid Onderhoud en uitvoering programma
	Gezamenlijke OTO organisatie	Uitvoering OTO-programma Uitgewerkte rolprofielen voor OTO organisatie	Uitvoering OTO-programma Uitvoering rolprofielen voor OTO organisatie Ontwikkelen onderdeelen voor OTO programma	Uitvoering OTO-programma Uitvoering en onderhoud rolprofielen voor OTO organisatie Ontwikkelen en onderhoud onderdelen voor OTO programma Centrale coördinatie OTO programma Specialisering calamiteiten-coördinatoren	Uitvoering en onderhoud OTO-programma Uitvoering en onderhoud rolprofielen voor OTO organisatie Ontwikkelen en onderhoud onderdelen voor OTO programma Centrale coördinatie OTO programma Specialisering calamiteiten-coördinatoren	Uitvoering en onderhoud OTO-programma Uitvoering en onderhoud rolprofielen voor OTO organisatie Ontwikkelen en onderhoud onderdelen voor OTO programma Centrale coördinatie OTO programma Specialisering calamiteiten-coördinatoren
	Multidisciplinair oefenen met overige netwerkpartners			Multidisciplinair oefenen faciliteren vanuit OTO organisatie	Multidisciplinair oefenen faciliteren vanuit OTO organisatie	Multidisciplinair oefenen faciliteren vanuit OTO organisatie
	Kwaliteitsniveau en borging	Kwaliteitsafspraken bepalen en vastleggen	Kwaliteitsborging kwantitatief	Kwaliteitsborging kwantitatief	Kwaliteitsborging kwantitatief	Kwaliteitsborging kwantitatief en kwalitatief

Onderwerp	Concrete output	2013	2014	2015	2016	2017
Veerkracht, expertise en kruisbestuiving	Aansluiten op landelijke ontwikkelingen	Vertegenwoordiging in landelijke verbanden	Vertegenwoordiging in landelijke verbanden	Vertegenwoordiging in landelijke verbanden	Vertegenwoordiging in landelijke verbanden	Vertegenwoordiging in landelijke verbanden
	Eén lijn en samenwerking met veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat	Uniforme afspraken met veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat	Uniforme afspraken met veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat	Uniforme afspraken met veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat	Uniforme afspraken met veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat	Uniforme afspraken met veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat
	Pools van middelen, mensen en kennis	Uitwisseling en bijstandregeling mensen en middelen	Uitwisseling en bijstandregeling mensen en middelen Expertgroepen/kennissnetwerken	Uitwisseling en bijstandregeling mensen en middelen Expertgroepen/kennissnetwerken	Uitwisseling en bijstandregeling mensen en middelen Expertgroepen/kennissnetwerken	Uitwisseling en bijstandregeling mensen en middelen Expertgroepen/kennissnetwerken

